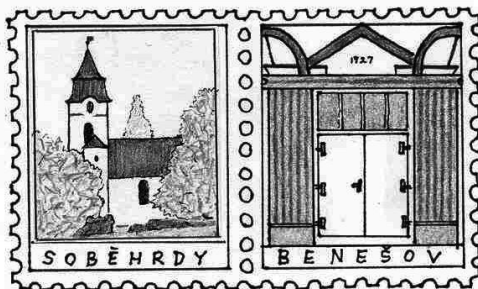


ČÍSLO 65 (4/2010)

PROSINEC 2010

Věstník evangelických
sborů
na Benešovsku



SOBĚHRDSKÝ BRATR

VÁNOČNÍ ZAMYŠLENÍ



Matouš 1:18 *Narození Ježíšovo událo se takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve, než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého.*

Vyprávění o Duchu, z něhož počala Marie, se na první pohled může jevit jako nezajímavé. Například proto, že jsme ten příběh mnohokrát slyšeli. Nebo proto, že si řekneme: Spasitel byl počat z Ducha – to znamená, že byl výjimečný. Tím máme hotovo, máme pocit, že vše chápeme a je nám to jasné.

Co když to ale bylo tak trochu naopak? Co když chtěl Matouš říci, že narození Ježíše nebylo právě tak mimořádné?

Když se dnes řekne, že je něco zázračného, či mimořádného, člověk si představí, že to je něco, co tu ještě nikdy nebylo. A že zázrak by vlastně měl takhle vypadat. Měl by překračovat meze vymezené přírodou, meze zákonů našeho vesmíru.

Matouš ale možná nechce říct – POZOR – to tu ještě nebylo!

Matouš chce možná říct: - POZOR – to tu už bylo!

Na samém počátku vanul Duch nad vodami (Gn 1,2). Bylo to na počátku, byl u toho Duch. Vánoční příběh nám sděluje: něco nového se začíná. Tak jako kdysi se počalo něco zcela nového. Při díle je totiž Bůh, který dává vznikat novým věcem. Při díle ale není nějaký nový Bůh, ale starý známý Bůh. Matouš věří, že takového díla je schopen jedině Bůh, Otec Izraele. A že se už tak kdysi projevil. A ne jednou. A že podobně povolal mnoho svých synů.

Matouš věří, že Bůh takto působí. Dává vznikat něčemu novému, co tu ještě nikdy nebylo a přesto už tu bylo – protože se tak Bůh mnohokrát

prokázal. Evangelium tedy zvěstuje nový začátek, přesto se „starým Hospodinem“. Nepřišel nějaký nový, jiný Bůh. Byl to Bůh Abrahamův, Izákův, Jákobův Bůh Izraele, svého milovaného syna. I Ježíše nazývá Bůh svým synem. Ježíš je totiž potomek Abrahamův, Izákův, Jákobův. Ježíš zastupuje před Pánem Bohem Izrael. A nejen to, věříme dokonce, že zastupuje každého z nás.

Pozor, všechno už tu bylo, ale bylo to neopakovatelně, a tak to začíná zcela nově. Pozor, každý člověk je v Kristu novým stvořením. Každý člověk byl v Kristu nově zrozen, zrozen Duchem Božím. Tak to vnímají první křesťané, svědci Ježíšova života, ukřižování a zmrtvýchvstání.

Může tento příběh stále znovu **darovaného počátku** inspirovat dnešního člověka?

Nedávno řekl v rozhovoru pro časopis Protestant profesor Trojan: *všichni žijeme na dluh. Byli jsme tak obdarováni, že to nikdy nesplatíme. Dostali jsme zdarma, nesamozřejmě a takřka proti vší pravděpodobnosti: život! To je pro každého z nás nepředstavitelná šance a základ naděje. Směli jsme spatřit tento svět, mít své blízké. Na počátku stojí dar. A právě proto, že jsme dlužníky, uvědomujeme si o to silněji, že máme z vděčnosti Bohu za darovaný život být otevřeni druhým, připraveni k službě. Naděje a vděčnost nás přivádějí na cestu odpovědnosti. Jsi tady z milosti, ale jsi tady také bez výmluv. Všechno, co se děje kolem tebe – i ve společnosti – se tě týká. To je břemeno. Je to břímě, ale pro toho, kdo uvěřil, je to břímě lehké.*

Vánoční příběh svědčí o nepředstavitelné, nekonečné naději budoucnosti. Každý nově narozený člověk dostává nepředstavitelný a nekonečný dar. Věřím, že každý z nás je takto počat z Ducha svatého. Protože nezaslouženě a z lásky.

Proto rozumím zvyku dávat si o Vánocích dárky jako symbolu tohoto základního Božího obdarování.

Petr Turecký

KÁZÁNÍ



Spíš, anebo bdíš? Izajáš 51,9-11.14;

I. neděle adventní 2010

„Probud' se, probud', ... Hospodinova paže! Probud' se jako za dnů dáv-nověku!“ (Iz 51,9a-b). Bože, nespí! Vstávat – a fofrem! Sestry a bratři, co má tohle znamenat? Že by už neplatilo žalmistovo: „(Hospodin) nedopustí, aby uklouzla tvá noha, / nedříme ten, jenž tě chrání. / Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele“ (Ž 121,3n). Že by neplatilo útěšné vyznání Jana Karafiáta, které s oblibou zpívají generace českých evangelíků: „Strážné oko Tvůrce tvého nespí ani nedřímá“ (EZ 198 „Pod ochranou Nejvyššího“)?

Představa, že by Bůh mohl spát, není pro člověka, který je mnohdy po léta z kazatelny ujišťován o Božím působení a zasahování ve svůj prospěch, moc vábná. Není nijak lákavá. Aby Bůh spal, to nám může připadat jako něco nepatřičného nebo dokonce zhola nebiblického. Jako selhání. Jako nezodpovědnost. Jako kdyby řidič auta, ve kterém se vezeme jako spoluzjedci, usnul za volantem. Jako kdyby farář nebo vikář v kostele sám sebe uspal vlastním kázáním. Jako kdyby oslavenec uprostřed večírku na svou počest předčasně odpadl, zmožen přípitky, a pozvaně nechal, ať se každý baví, jak umí. Jako kdyby jeden z partnerů usnul v té nejintimnější chvíli. Zkrátka: když spí Bůh, člověku to nepřipadá fér. Vždyť co se stane s tím rozjetým autem? Co bude s tím stádem bez pastýře? Jak dopadne večírek bez hostitele? Kam se vrátne touha osamělého?

Tím nejpřirozenějším vyústěním překárných situací tohoto typu je jistě zklamání, frustrace. Pocit, že jsem v tom zůstal sám nebo zůstala sama – jak ten kůl v plotě. Pocit, že mě ten, kterému jsem věřil či věřila, nechal ve štychu. Že se vytratil ze scény hezky po anglicku a já tu trčím na pospas osudu. Proč? Snad proto, že jsem ho omrzela, že jsem mu už začal jít na nervy? Snad proto, že se unavil, že se vyčerpala? A radši si teď někde v klidu dává dvacet?

A tak není divu, že se člověk představy Božího spánku leká. Něco takového si prostě nechce připustit. Dokonce i bohoslovci, biblisté a písmáci se tomuto motivu často raději vyhýbají. Je to příliš choulostivé téma. Zkuste si vzít do ruky Biblický slovník Adolfa Novotného, který je, přes starší datum svého vzniku, dosud nejkvalitnější prací svého druhu v češtině. A zkuste si v něm nalistovat heslo «Spáti» (s. 949). Dočtete se v něm následující: „Na rozdíl od homérovského názoru o spících božstvech trvá Starý zákon na tom, že Bůh nespí ani nedříme (Ž 121,4). Jen pohanští bohové spí (1 Kr 18,27).“ Když se ale pozorně začtete do biblických textů, zjistíte, že toto tvrzení prostě a jednoduše neplatí. Jenom ve Starém zákoně, zejména v knize Žalmů, je podstatně více zmínek o tom, že Hospodin spí (srv. Ž 35,22n; 44,24-27; 59,5n; 78,65n; atd.), než těch, které staví před oči obraz věčně bdělého Světovládcce. A přesto v poznámkovém aparátu Českého ekumenického překladu Bible u veršů, které motiv Božího spánku obsahují, chybí odkazy na ostatní biblické paralely! Jako by bylo v jakémisi „vyšším“ zájmu neupozorňovat na metaforu, která se nám nehodí teologicky nebo spirituálně do krámu. Jako by patřilo ke křesťanskému bontonu raději odvracet oči od věcí, které nejsou libé na pohled. Tak trochu pštroší strategie ...

Jistě, zkušenost, že Hospodin nad člověkem bdí a je mu nablízku i v situacích, kdy je to opravdu učiněný „zázrak“, je jako pohlazení a nabíjení energií. O takovouhle zkušenost se dá opřít, dá se z ní radovat, dá se o ni podělit s druhými a i po letech na ni s vděčností vzpomínat. Pro lidský život je právě takováhle pozitivní zkušenost s Boží „prozřetelností“ a ochranou nepochybně tím základním a prvořadým. Tím, co utváří osobnost a ovliv-

ňuje psychiku, co dává po ránu sílu zahnat chmury, co poskytuje radostnou perspektivu dnům a rokům. Ano. I apoštol vybízí, abychom se z takových věcí radovali neustále (1 Te 5,16).

Ale opravdová radost není ani nacvičený optimismus, ani tréninky v pozitivním myšlení, ani reklamní profiúsměv a „haleluja“ v každé druhé větě. Radost v Kristu totiž znamená mnohem, mnohem víc. Znamená, kromě jiného, umět přijmout i to, co se nám nelíbí a nehodí. Co je někdy těžké a zlé. Přijmout to nejen se skřípajícími zuby, ne jako křivdu, nýbrž přijmout to z Boží ruky s velkorysým, svobodným ano vůči celku Boží skutečnosti. Radost v Kristu znamená umět se vyrovnat s tím, že k životu víry patří nejen léta tučná, nýbrž i léta hubená. Negen chvíle, kdy člověk žasne nad „strážným okem Tvůrce svého“, ale i okamžiky, kdy se člověku vše jeví tak, jako by Jeho bdělou pozornost vystřídal útlum.

Jistě, Boží spánek je v biblickém podání jenom obraz, příměr, pouhá metafora. Starý zákon je sympatický právě svou zemitostí ve volbě výrazových prostředků – podobně jako některá jiná archaická náboženství. Boží spánek tedy nepředstavuje žádnou pojmovou nebo metafyzickou kategorii. A právě proto se tohoto neskladného příměru nemusíme ani bát, ani z něj dělat vědu. Raději si z něj vezměme nějaký užitek – tedy žádnou pštroší strategii ...

Když jsem před chvílí četl onen citát z Biblického slovníku prof. Novotného, nebylo to ode mě tak úplně košer. Schválně jsem ho totiž nedočel celý. Přestože nezačal úplně nejšťastněji, to, co v něm následuje, je naopak štěpné: „Věřícímu se ovšem může někdy ... zdát, že Bůh spí, když ho dost rychle nevysvobozuje z úzkosti. Ale je to právě jen výkřik úzkosti a v posledku úpěnlivého doufání.“ Úzkosti a úpěnlivého doufání. Tady zaznívá něco velmi závažného. Tady to jde na dřev. Když Izajáš ve své úzkosti křičí, „Bože, probud se!“, je to projev téměř nepochopitelné důvěry. Projev odvahy víry. Projev velikosti Ducha, který není z člověka. I kdybys měl, Bože, spát jako špalek, já volám: „Už dost! Třeba je to můj poslední pokus, ale ještě to nevzdám!“ Zkousím věřit, že všechna ta hubená léta byl jen řidičův mikrosnánek a že osádka vozu dojede v pořádku do cíle. Že se do toho pan farář na kazatelně opře s novou vervou. Že můj milý či má vyvolená zas procitne touhou. Že se oslavenec na večírku brzy probere a já spolu s žalmistou vyznám: „Pak procitl Panovník, jak (budí se) spáček, / jak (budí se) bohatýr, jenž vínem se rozjařil.“ (Ž 78,65) Když Izajáš zprostřed babylónského zajetí volá „Bože, probud se!“, jedná přesně v duchu sloganu, který se dokola opakuje v jedné mé oblíbené písni: „Ať jsi nebo nejsi, mluvím s tebou! Ať jsi nebo nejsi, mluvím s tebou!“ (Vladimír Kokolia, E, 1990.) ... Atd. Mluvím, dokud můžu. Volám, dokud to jde. Apoštol Pavel to vyjadřuje po svém: „V modlitbách neustávejte!“ (1 Te 5,17).

Kde byl Bůh, když Izajášův lid živořil v babylónském exilu? Opravdu „spal“ – anebo „bděl“ nad udeptanými a spolu s nimi nějakým pro nás nepostřehnutelným způsobem? Tuto otázku prorocká kniha nikde neklade

a nikde na ni neodpovídá. Namísto toho nám však otvírá nadějnou perspektivu: i sebevíc skleslí a zkušeností Božího spánku zmatení „dojdou veselí a radosti, / na útěk se dají starosti a nářek“ (Iz 51,11). A my díky tomuto poselství můžeme věřit: v tom Izajášově zápasu víry dozajista Hospodin byl – svým svatým Duchem. My díky tomu můžeme doufat: Bůh je tam, kde vírou v něj nezhášíme plamen jeho Ducha (1 Te 5,19) – navzdory osobní frustraci, navzdory pocitu, že tu už dlouho jen tak nepatříčně trčíme.

Je první neděle adventní. Smráká se rychleji, tmy je víc než denního světla a vegetační rytmy jsou v útlumu. Na naší severní polokouli usíná země. I sama příroda se tak stává symbolem jakéhosi útlumu života, jakési Boží mráčky a zároveň lidské úzkosti a pocitu bezmoci. A právě v tuto chvíli, v okamžiku, kdy to s nějakým procitnutím ještě nijak nadějně nevypadá – spíš naopak –, počíná nový církevní rok. Dlouho před Vánoce-mi a slunovratem nadchází čas, který nás chce už teď a tady orientovat k naději a očekávání. Který nám otvírá výhled k tomu, že Bůh k nám přichází. Že je blízko – i kdyby naše zkušenost nasvědčovala spíše tomu, že se vyčerpал, překonal, usnul únavou. Čas, který nám chce spolu s apoštolem popřát: „Nechť sám Bůh pokoje ... zachová vašeho ducha, duši i tělo bez úrazu a poskvrny do příchodu našeho Pána Ježíše Krista“ (1 Te 5,23).

Poselstvím začátku nového církevního roku má tedy být výzva k důvěře, že Pán Bůh přichází dokonce i tam, kde jsme se ocitli v hodně osamělých koncích. Tam, kde naše schopnost vnímat jeho přítomnost a spoléhat na jeho „strážné oko“ vzala nebo právě bere za své. Je to On, kdo do našich zklamání přichází se svojí útěchou a kdo do naší nostalgie vnáší svou radost. Kdo v našich vnitřních exilech i vnějších porobách vyhledává svou svobodu. Jak říká starozákonní prorok: „Brzy se spoutanému otevře žalář, (nezemře v jámě), ani chléb mu nebude scházet“ (Iz 51,14). Neboť, jak dodává novozákonní apoštol: „Věrný je ten, který nás povolal“ (1 Te 5,24). Amen.

Dalibor Antalík

CO NOVÉHO V BENEŠOVĚ

➤ Představuje se benešovský vikář

Od 1. 10. 2010 působí v benešovském sboru vikář Dalibor Antalík z Prahy. Pravidelně káže, vede biblické hodiny, potkáváme ho i na cigárku na farním dvorečku. Takhle se nám představil.

Když se zeptám, odkud k nám přicházíš a odkud pocházíš, jak odpovíš?

Z Prahy, kde jsem se narodil a strávil většinu života. Vzhledem k tomu, že jsem měl možnost pár let pobývat i mimo dosah sta věží – a vždycky mě to bavilo – myslím, že ke svému rodišti chovám vztah vcelku nesentimentální.

Když se však na Pražáky nadává přespříliš, tak mi to „proti srsti“ samozřejmě je. Z místních farností jsem blíže poznal salvátorskou a smíchovskou, která se mi v posledních letech stala domovskou. Odjakživa jsem rád chodil a chodím i na večerní nedělní bohoslužby u Martina ve zdi.

Co tě přivedlo k rozhodnutí věnovat se bohosloví a kdy jsi ho studoval?

Na tehdy ještě Komenského evangelickou bohosloveckou fakultu jsem přišel v r. 1985, v panoptikální éře tzv. normalizace. Když použiji metaforu, asi nejvíce mě k tomu vábila představa, že se z toho pošahaného světa okolo nalodím na svého druhu Noemovu archu a že s jejím „zvěřincem“ bude pohoda i při potopě. A také se mi samozřejmě líbilo, že na fakultě nebyla žádná vojenská katedra a nikdo mi tam nechtěl stříhat vlasy. Teprve během studia mi došlo, že jsem se dostal na vysokou školu, která přes všechny své mouchy poskytovala ve své době nejlepší a ideologicky nejmíň pokřivené humanitní vzdělání v celém Československu, k němuž bylo možné se dostat oficiální cestou.

Čím ses zabýval mezi studiem bohosloví a vikariátem?

Po fakultě jsem se na podzim r. 1991 odstěhoval z Prahy do Nového Města pod Smrkem. Byl jsem tam na civilní vojenské službě a zároveň působil na našem farním sboru jako výpomocný kazatel (do té doby jsem ani netušil, že taková „šarže“ v ČCE vůbec existuje). Po skončení civilky jsem tam krátce pobyl i jako vikář. Mezitím jsem začal psát dizertační práci z religionistiky u prof. Jana Hellera a získal stipendium od Světového reformovaného svazu na postgraduální studium v Ženevě. Po návratu z kolébky kalvinismu jsem zkusil štěstí v konkursu na Ústav filozofie a religionistiky na Filozofické fakultě Karlovy Univerzity – a vyšlo to. Od r. 1995 tam učím dějiny archaických náboženství, zaměřuji se na starověký Přední východ (Syropalestinu, Mezopotámii a Anatolii). Na fakultě mám nyní tzv. sabatické volno, ve kterém jsem se rozhodl absolvovat vikariát.

Proč ses do vikariátu pustil a co od něj čekáš?

Opět bych rád působil někde na sboru a roční vikariát před nástupem je podle současného církevního zřízení podmínkou. A hodlám si ho pěkně užít.

Jak se po dvou měsících tvá očekávání naplňují?

Seznamuji se se standardy a zvláštnostmi benešovsko-vlašimského evangelictví. Zkouším se znovu vpravit do role kazatele, vykladače, pastýře. Postupně „přičichávám“ k práci s dětmi, konfirmandy a katechumeny. S nimi byly mé dosavadní zkušenosti mizivé. Sbírám podněty, okoukávám nápady a figly. Zkrátka: učím se, což je po letech učitelování fajn změna.

Jak se vikáruje učiteli filozofické fakulty?

Při vikářování od role pedagoga – religionisty spíše odpočívám. Jsou to povolání v mnohém odlišná, přestože se v obou pracuje s lidmi a nabízí jakési průvodcovství na cestě. Na sboru člověk přichází do styku s mnohem širším spektrem věkových kategorií a profesí. Podobně je pestřejší i škála

vnitřních poloh a úrovní při komunikaci s druhými. Na druhou stranu se některé učitelké zkušenosti samozřejmě mohou hodit – třeba povědomí o úskalích, která provázejí každý pokus o tlumočení nějakého sdělení. A jako religionistovi mně bude asi napořád vlastní vnímat židovsko-křesťanskou tradici v kontextu ostatních náboženství – jak starověkých, tak soudobých.

➤ Zpráva o konventu Pražského seniorátu

Tentokrát poreferuji spíše fakticky. Před rokem jsem se na stránkách SOB Ra zmínila, že na dalším konventu budu akční, ale skutek utek. A tak jsem „jen“ hlasovala. I když ... Maličko už jsem si připadala jako mazák, a to, když jsem sestru Matouškovou ze soběhrdského sboru seznamovala s některými postupy na konventu ☺.

Ale zpět k faktům. V sobotu 13.listopadu 2010 proběhlo ve farním sboru na Smíchově 4. řádné zasedání 53. konventu Pražského seniorátu. Program zasedání měl mnoho bodů. Ty úvodní byly především technického a organizačního rázu, poté bylo provedeno několik důležitých voleb poslanců (na synod a do JJ – Jeronýmovy jednoty). V dalším průběhu byly přečteny a projednány zprávy (seniorátního výboru, poradních odborů, středisek Diakonie, JJ a také o hospodaření seniorátu), předložen a schválen byl návrh seniorátního rozpočtu na rok 2011, rovněž byla provedena volba revizorů.

Zápis do sborů přijde, podrobnosti si bude moci každý zjistit.

Za nejdůležitější informace pokládám toto:

1. Byly schváleny vyšší repartice pro všechny sbory;
 - . pro benešovský sbor o 1 155 Kč na:
 - seniorátní 6 650,-Kč
 - celocírkevní 12 138,- Kč
 - . pro soběhrdský sbor o 1 121 Kč na:
 - seniorátní 6 023,- Kč
 - celocírkevní 10 995,- Kč
 - . pro sedlecko-prčický sbor o 231 Kč na:
 - seniorátní 1 240,-Kč
 - celocírkevní 2 265,- Kč
2. Byl zvolen druhý seniorátní farář na 0,5 úvazku Josef BARTOŠEK (Petr Špirko zůstává na 0,25)
3. Byli zvoleni synodálové za pražský seniorát:
 - z řad farářů Zvonimír Šorm a Ivo Mareš, náhradníci Petr Firbas a Lenka Ridzoňová
 - z řad laiků Jana Šarounová a Daniel Heller, náhradníci Juanita Kansil a Pavel Hejda

4. Byli zvoleni noví poslanci do seniorátní JJ v několika sborech. Rovněž byli zvoleni poslanci za pražský seniorát do ústředního shromáždění JJ, a to:
 - noví poslanci: Pavel Zoubek, Petr Hudec
 - noví náhradníci: Vlasta Rejentová, Zdena Skuhrová
5. Byli zvoleni noví seniorátní revizoři, resp. potvrzení volbou Petr Kraus, Jaroslav Kolafa, Jakub Šilar, Alexandr Čáp, Alena Thurzová a nově zvolena Miloslava Pohlová

Mirka Nulíčková, Benešov

➤ Vděčné ohlédnutí za životem br. Krejčího

Na konventu začátkem listopadu si seniorát připomíná ty členy našich sborů, kteří za uplynulý rok zemřeli. Letos při tomto seniorátním sejití zaznělo i jméno br. Josefa Krejčího z Týnce, dlouholetého presbytera benešovského sboru. Zemřel 25. března 2010 ve věku nedožitých 86 let.

Br. Josef Krejčí se narodil v r. 1924 v evangelické rodině v Počátkách na jihozápadním okraji Vysočiny. Víra vysočinských evangelíků bývá skoupá na slovo. Málokdy od nich uslyšíte slova kdovíjaké chvály. Skrývá se za tím ovšem přesvědčení, že okázalé vychvalování lidí nemá zastínit toho, který jediný je hoděn opravdové chvály a upřímných děků, totiž našeho Pána a Boha.

Když nás při pohřebním shromáždění 3. dubna vedla píseň, kde se dikuvzdání stalo hlavní nosnou melodií, Žalm 103, Dobrořeč, duše má Hospodinu, mohli jsme především děkovat za prostředí církve. V rodině a církvi, kde je člověk zakořeněn, může načerpat životní solidnost, pevnost, věrnost lidem i svěřenému dílu. Není samozřejmost potkat člověka, který je věrný svým zásadám, čitelný, který se neohne ve chvílích nepřízně. Nepřízní přitom potkalo br. Krejčího – a celou jeho generaci víc než dost. Za války byl na nucených pracích v Německu, odkud s přáteli utekl. Po válce přišel jako ekonom do týnecké Jawy, pracoval tu po celý život jako ten, na něhož je spolehnutí. Zároveň se stal aktivním členem benešovského sboru, což v padesátých letech i za normalizace – zejména v tomto kraji – zdaleka nebylo rozhodnutí, které by jemu a jeho rodině nekomplikovalo život. V sedmdesátých letech se navíc stal jedním ze starších sboru, což znamenalo, že ho jako aktivního evangelíka bylo vidět, když musel přijít s církevními účty za příslušným komunistickým funkcionářem, zvaným tajemník pro věci církevní.

Sám br. Krejčí svou solidnost i věrnost pojímal jako svého druhu samozřejmost. Jako lidskou odpověď na věrnost a spolehlivost Boží.

Před dvaceti lety zasáhla do života br. Krejčího způsobem zásadním a trvalým nemoc. Snížila mu možnost pohybu, komunikace i dlouholetých aktivit, jako bylo např. vedení šachového oddílu. Přesto mohl poznávat a poznával, že nezůstal postižen, způsobenému mrtvicí, vydán napospas. Víc než blízkost nemoci mohl potkávat a prožívat blízkost věrné a

pravidelné péče svých nejbližších. Když se někdy ptáme, kde je v našem světě vidět Boží dobrodiní, zcela jistě můžeme připomenout obětavost těch, kdo se vytrvale a vynalézavě starají o své blízké, zasažené nemohoucností.

V posledních letech jsme se s br. Krejčím potkávali při domácích pobožnostech spojených s vysluhováním večere Páně. Povzbuzením byl jeho zájem o sbor a o to, co se v něm děje. A především, jak rád zpíval velikonoční a vánoční písně! Co se v mládí naučíš... tady platilo víc než doslova. Zakořeněnost ve víře, v písních nesla svoje plody. Najednou jsme mohli prožívat, jak víc než lidská nemohoucnost platí „Goliáš oloupen, člověk jest vykoupen“. Tváří v tvář nemoci – i v tváří tvář smrti. I za tohle povzbuzení patří dík – tomu, jenž svým vykoupením korunuje náš život.

Tomáš Trusina

➤ Nielen kúpele

Na neděli 14. listopadu mne pozvali kázat při slavnostních bohoslužbách v evangelickém sboru augsburského vyznání v Piešťanech. Připomínali si tam výročí utrakvistického kněze a vzdělance Adama Trajana z Benešova, proto pozvali benešovského evangelického faráře. Na Slovensko jezdíme rádi a pohostinnosti evangelické fary jsme s manželkou využili celou neděli i pondělí.

Kdo to je benešovský rodák Adam Trajan a čím je důležitý pro Piešťany, se dočtete v následujícím článku z pera piešťanského sborového kronikáře Vladimíra Krupy. Já sám jsem jeho jméno slyšel poprvé, když mne do Piešťan zvali. Jeho postava ovšem odkrývá a svým způsobem popularizuje předbělohorské pásmo benešovské historie. Vzdělanost tehdy nesli kněží církve podobojí – utrakvisté. Od otce Adama Trajana, Jana Trajana Turnovského (kolem 1550 – 1629), který dlouhá léta působil v Benešově v kostele sv. Mikuláše jako utrakvistický (dnes bychom řekli evangelický) kněz, pocházejí rořáty. Skládal je pro tzv. literátská bratrstva, laické pěvecké spolky, které působily při kostele.

Na Trajanovi je pěkně vidět, jak je třeba znova objevovat evangelické příběhy naší minulosti. V samotných Piešťanech mají sice na lázeňském mostě citáty z Trajanovy básně, kterými lázně proslavil, a největší sídliště se jmenuje Trajanovo – a přece málokdo tuší, že šlo o evangelického kněze, který po Bílé hoře musel kvůli náboženskému pronásledování opustit Čechy. Benešov se zas představuje jako „město piaristické vzdělanosti“ doby barokní, aniž by patřičně popularizoval odkaz z časů církve podobojí. Sám Trajan se k svému rodišti přitom nikdy nepřestal hlásit, jak naznačuje i latinský přídomek jeho jména.

A ještě jeden motiv během návštěvy opakovaně zazníval – lítost nad příliš snadným rozdělením Československa. Na západním Slovensku potkáte hodně smíšených česko-slovenských manželství a jejich příběhy

jsou občas tichou výčitkou snadnosti, s jakou jsme se se společnou republikou, tady v Čechách zahleděni na Západ, rozloučili. O to raději tlumočím pozvání piešťanského evanjelického farára Braňo Dolinského, abyste do Piešťan přijeli. Ve sborovém domě vám nabídnou ubytování (na lázně křesťansky nedrahé), najdete tu přátelské přijetí a zájemcům prý zprostředkují i lázeňskou kúru.

Tomáš Trusina

Kňaz, literát Adam Trajan a Piešťany

Vladimír Krupa

Vážení prítomní, dnes si slávnostnou spomienkou pripomíname osobnosť Adama Trajana Benešovského duchovného pastiera protestantskej cirkevnej obce v Drahovciach pri Piešťanoch.

Jeho životopis je mozaika, v ktorej chýba množstvo častí, pretože historických údajov o ňom sa zachovalo veľmi málo. Narodil sa pravdepodobne v roku 1586, lebo v čase vydania oslavnej básne o Piešťanoch (v roku 1642) uvádza, že mal 56 rokov. Narodil sa v Benešove pri Prahe a pochádzal z rodiny literárne činných učiteľov a kazateľov. Jeho otcom bol Jan Trajan Turnovský.

Vzdelanie nadobudol na univerzite v Prahe a roku 1609 sa stal baka-lárom. Pôsobil ako evanjelický farár vo Vimperku. Už tu bol literárne činný a dielko „Kratičké vypsání rány morové ... sebrané od Adama Trayána“ venoval „purgmistru, radě i vši obci města Vintberka“ (Vimperka). Dokázal odolať hrozbám i nátlaku, ktorým ho nabádali k prestúpeniu na katolícku vieru. Istý čas sa pravdepodobne skrýval v Kulmbachu v Kašperských horách. Z Čiech odišiel pred náboženským prenasledovaním evanjelikov po bitke na Bielej hore (8. novembra 1620), po ktorej začalo prenasledovanie predstaviteľov protihabsburského odboja a poprava jeho vodcov – 27 českých pánov. Volí odchod do exilu a pravdepodobne v roku 1621 odchádza do Uhorska. Miestami jeho pobytu (aspoň tými, ktoré s určitostou poznáme) boli Šoproň (maďarský Burgenland), Schleining (rakúsky Burgenland), Žilina, Vašardice (Dolné Trhovište), Drahovce a podľa svedectva jeho priateľa Jozefa Heliadesa bol aj spoluobčanom Trenčína.

Svoje vyhnanstvo opísal už v roku 1622 v diele Exilium Adami Trajani Beneschovini... a pred rokom 1631 sa vrátil do Čiech. Tu v roku 1632 vydal verše Paut betlemská aneb o pastýřích betlemských a Starých kmetuv nepohoda. Práca Historie o válkách zostala len v rukopise. Pred rokom 1635 sa zdržiaval v Senici. Nevieme však čím sa živil, či pôsobil ako farár, učiteľ a pod.

V Drahovciach pravdepodobne pôsobil v rokoch 1640 až 1658. Tu napísal svoje najznámejšie dielo, oslavnú báseň Saluberrimae Pistinienes Thermae (Uzdravujúce piešťanské kúpele), ktorú venoval „ako novo-ročný dar“ vznešeným pánom, pánom županom, urodzeným a udatným

pánom rytierom, veľkomožným a premúdrym pánom richtárom a konšelom a prisazným, mešťanom a občanom „prekvitajúceho a slávneho kráľovstva uhorského“. Vo venovaní je uvedený ako Adam Trajan – Čech z Benešova / duchovný pastier cirkevnej obce v Drahovciach.

Báseň bola súčasťou súboru básní, ktorý obsahoval Chválospev na mesto Šoproň, venovaný mešťanom slobodného kráľovského mesta Šoproň ako dôkaz vďačnosti a s citom oddanosti.

V nijakom meste tak nevedia láskavo pritúliť hostí

Nikde tak s radosťou neprijmú utečencov

V súbore boli aj verše o kyselke v Schleiningu, Epigram venovaný uhorskému mestu Žilina, verše jeho priateľa Jozefa Heliadesa venované Trajanovi a básnický útvar Iná báseň.

Dielo Adama Trajana o piešťanských kúpeľoch časom upadlo do zabudnutia. Ako prvý oslavnú báseň spomína o sto rokov neskôr Matej Bel v štvrtom zväzku svojich Notícií (1742) a cituje z nej niektoré pasáže. Dve miesta z nej cituje aj Justus Ján Torkos, bratislavský mestský fyzikus, v diele O piešťanských kúpeľoch (vydanom v roku 1745 v Bratislave v latinskom jazyku). Na Trajana sa odvolávajú vo svojich dielach Emanuel Wolfgang Wallich (1821) a František Ernest Scherer (1837).

Prvý nemecký preklad básne pochádza od piešťanského lekára – doktora Ladislava Lichtensteina a vyšiel spolu s latinským textom v roku 1926. Prvý slovenský preklad vyšiel v roku 1943 a jeho autorom je básnik Valentín Beniak. Súbežne s ním (ale v samostatnej publikácii) vychádza aj nemecký preklad od Dr. Huga Grotheho. Ilustroval ich akademický maliar Aurel Kajlich. Išlo o preklady, ktoré ich autori básnický dotvorili.

Autorom nového slovenského prekladu, ktorý si stanovil za cieľ „zachytiť a vystihnúť predovšetkým dokumentačné prvky“ je hydrogeológ a balneohistorik Augustín Rebro a preklad vyšiel v roku 1979. Vydalo ho vydavateľstvo Obzor Bratislava pre Balneologické múzeum. Napriek takto stanovenému cieľu dosahuje preklad Augustína Rebra vysokú umeleckú úroveň. V druhom vydaní básne vydalo Balneologické múzeum v roku 1999 k jubilejnému roku 2000.

Báseň oslavuje liečivú silu piešťanských kúpeľov, piešťanských termálnych prameňov. Mimoriadne cenná je tým, že obsahuje množstvo informácií o Piešťanoch, okolitej prírode i spôsobe liečby a využívaní tunajších termálnych prameňov. Obraz mestečka je zasadený do prostredia, ktorému výrazne dominuje rieka Váh. Ľudia sa tu v tom čase kúpali iba vo vyhlbených jamách a spôsob či dĺžku liečby neurčoval žiadny lekár. Nachádzame informácie o tom, ako roľníci z okolia dodávali a predávali návštevníkom kúpeľov potraviny. Opisuje spôsoby ubytovania – panský dom slúžil na ubytovanie šľachty a bohatších hostí, skromnejšie roľnícke príbytky prichýlili ostatných. V čase núdze aj tých bohatších. Dozvedáme sa, že sa sem chodili liečiť chorí zo všetkých spoločenských vrstiev. Básnik spomína aj vojvodu z Parmy (liečil sa tu v r. 1589). Opisuje

i jedinou piešťanskú stredovekú pamiatku známu dnes pod názvom „Starý kláštor“. Adam Trajan zachytil aj prírodné prostredie, ťažbu kameňa aj farebných hliniek, ktoré sa ťažili na maliarske i stavebné účely.

Obdobie, v ktorom Trajan žil, je v Uhorsku obdobím protitureckých bojov a stavovských povstaní. Bolo plné nepokojov, násilia, neistoty, biedy a utrpenia. Vzdelanci však hľadali vzory a inšpirácie v antike. Informácie o autorovi zakryl závoj času. Nevieme, ako vyzeral ani kde a kedy zomrel Adam Trajan, nepoznáme miesto, kde bol pochovaný. Jeho literárne dielo nám však zostalo. Báseň oslavujúca piešťanské kúpele je najvýznamnejšia a pre Piešťany má obrovský význam. Nezmizla, nestratila sa a vďaka prekladateľom je dnes prístupná širokej čitateľskej verejnosti.

Napokon sa predsa len splnilo to, čo napísal takmer pred 370 rokmi Jozef Heliades:

*S teplými kúpeľmi týmito pretrvá čas tvoje meno
a ony veršami tými sa pýšiť budú.*

➤ **Vyhubíte je jako klaté...**

(Biblické hodiny na téma Násilí ve Starém Zákoně)

V září jsme na staršovstvu v rámci tématického rozhovoru otevřeli otázku násilí, jak se objevuje ve svatých písmech Starého i Nového zákona. Z podnětného rozhovoru vzešel návrh probírat tuto otázku postupně na biblických hodinách. S bratrem vikářem Antalíkem jsme nachystali osnovu a vybrali témata i biblické texty. Především nás zajímaly ty pasáže, kde se o násilí mluví v přímé souvislosti s prosazováním Hospodinova díla. Proč např. v Tóře zaznívají příkázání vyhubit některé národy jako klaté? Proč se to týká i žen a dětí? Jak na tyhle oddíly pohlížet? Můžeme zůstat nezávislými pozorovateli, nebo nějak patříme do toho děje?

Při rozhovorech si uvědomujeme, jak nesmírně důležité je nebát se klást bibli otázky. A zároveň zjišťujeme, že sama bible na ně jakoby čeká. A teprve, když ji přestaneme brát samozřejmě, otevírá nám své podněty i bohatství – a také překvapivé souvislosti s dnešními problémy. K evangelicky pojaté „nefundamentalistické“ věrnosti Písmu ovšem také patří, že se tážeme, v jakém smyslu jsou ony provokativní pasáže pro nás závazné, co nám mohou dát, před čím naopak odrazují. Čekají nás ještě témata: "násilí při zabírání zaslíbené země" (Jozue 6, 7+8), "násilí jako součást očisty lidu víry" (Numeri 16, Numeri 25, 1. Královská 18), "násilí jakou součástí činů spásy" (Soudců 3,12nn, Soudců 4, Soudců 7+8).

Je škoda, že sami presbyteri, kteří tak podnětné téma iniciovali, se z velké většiny na biblickou nedostanou. Přesto Vás zvou – ať už do některé z rodin na Vlašimsku či Benešovsku – přijďte spolu s námi klást své otázky a naslouchat odpovědím. V malém společenství našich domácností, které k biblické hodině zvou, k tomu vždycky ještě dostanete povzbuzující porci přátelství, kávy, čaje či dalších pochutin. t.

SEDLECKO-PRČICKÉ SETKÁNÍ

➤ Dětská víkendovka

se tentokrát konala v Sedlci-Prčici, 29.10. – 31.10.

Téma jsme nazvali „Sisery se nebojíme, i když nám strach nahání“ (podle biblické knihy Soudců, kap. 4-5).

Účastnily se děti z našeho sboru, přijely děti z Benešova, z Volyně a z azylového domu ve Vlašimi.

Děti bylo dost, vedoucích úměrně k počtu dětí. Děti spaly na kruchtě, kde jsme jim zatopili v kamínkách. Počasí nám přálo, podnikli jsme několik výletů po okolí, večer jsme si u ohně na zahradě opékali špekáčky.

V pátek odpoledne jsme obhlédli místní historické památky. Pak jsme se vydali na židovský hřbitov. Tam jsme si zkoušeli „áronské požehnání“ (sepjetí rukou podle obrázku na náhrobku) a luštili hebrejské nápisy.

V sobotu jsme byli v lese, hráli jsme různé bojové hry. Na závěr děti zkoušely napsat báseň jako variaci na „Debořinu píseň“. Všem se to moc povedlo.

Po nedělních dětských bohoslužbách jsme se rozloučili a pak už se všichni plni dojmů a zážitků rozjeli ke svým domovům.

Myslím, že se u nás dětem líbilo, i když některé prohlásily, že v Soběhrdech je to lepší.

Pavla Janděčková

➤ Konfirmační víkendovka

Něco málo o konfirmační víkendovce 19. – 21.11.:

Víkendovka mě celkově docela bavila. Nečekala jsem, že program bude tak plný, někdy byl plný až moc, ale většinou to bylo celkem v pohodě. Hned první den jsme stihli hru k tématu, biblickou a následný program k tématu. Druhý den náš program pokračoval a odpoledne jsme byli na výletě. Škoda jen, že byla taková zima. V neděli byly bohoslužby - na ty jsme se připravili předešlý den večer. Trochu mi vadila zima, ale jinak to bylo fajn.

Kristina Ratajová

Fotky z víkendovky najdete na webových stránkách soběhrdského sboru.

Historie soběhrdského sboru

Manželé Pivoňkovi velkou péčí a vlastním nákladem vydali novou knihu o historii evangelického sboru nedávno zesnulého

Václava Škvora - pedagoga a historika našeho kraje:

Cestou s knihou a kalichem.

Můžete si ji zakoupit v kostele za 60 Kč.

EKOLOGICKÉ OKÉNKO PETRY M.

Skutečný dárek

Dárky k Vánocům patří. Většinu lidí to shánění dáreků na poslední chvíli otravuje. A některé otravuje i to, že kupují na poslední chvíli „blbosti“ - jen, aby něco už koupili...

Minulý rok rozjela nezisková organizace „Člověk v tísni“ - dle mého - geniální projekt. E-shop s takzvanými skutečnými dárky. Co je to takový skutečný dárek, ptáte se? Je to „věc“, kterou potřebují lidé někde na druhém konci světa. Věc, která jim pomůže se postavit na vlastní nohy, zlepšit jejich podmínky k životu a bezpečnost. Celý nápad stojí na tom, že je vždy lepší hladového naučit chytat ryby, než mu rybu dávat. V internetovém obchodě můžete koupit např. 20 neposedných kuřat za 250 Kč. Darovaná kuřata znamenají pro chudé rodiny zdroj příjmů. Když vyrostou, začnou snášet vejce, případně je jejich majitelé mohou vyměnit na trhu za boty, oblečení, nebo třeba mouku. Po zakoupení Vám přijde domů dárkový certifikát, na kterém je uveden konkrétní skutečný příběh pomoci. Do certifikátu můžete třeba ještě napsat věnování nebo komentář a máte krásný dárek k Vánocům, který rozhodně není zbytečný.

Kromě kuřat je ke koupi i například veselá koza, 100% kráva, báječný šicí stroj, bezpečný porod, kojenecká výživa pro děti v Namibii, tabule do školy, pumpa na čistou a zdravou vodu a další. Ceny se pohybují od pár stovek do několika tisíc.

Po nějaké době od nákupu v e-shopu Vám přijde poděkování a příklady skutečných příběhů, jak vaše dárky pomohly.

Bonusem je také to, že automaticky s certifikátem Vám přijde potvrzení o daru a můžete uplatnit tak slevu na dani.

Jak pár kuřat změnilo život jedné rodině na Srí Lance?

Pan Arulnidi a paní Chelvarani se opět zabydlují po dvou letech ve svém domku. Utekli před válkou. Je malý zázrak, že všichni přežili a šťastně se vrátili domů. Ale jednoduché to neměli a nebudou mít ani v budoucnu. Slepice od dárců z Česka jim pomohou v těžkých začátcích a rodina má už se slepicemi velké plány. „Hned jak jsme se vrátili domů, jsem se snažil sehnat práci. Čínská firma staví skrz náš okres silnici a most přes řeku a potřebují hodně dělníků. Pracuji na stavbě od rána do večera, ale moc nevydělám. Byl jsem během války raněný a nemohu dělat těžkou práci,“ ukazuje Arulnidi velkou jizvu na noze a těžce kulhá opřít se o zeď malého domku. „Před válkou jsme měli hodně drůbeže a taky krávy, ale když jsme se vrátili zpět, nezbyl ani kurník, natož zvířata. Všechno rozebrali a snědli bojovníci a vojáci válčících stran,“ vzpomíná a vysvětluje Chelvarani a v jejím hlase není znát zloba ani hořkost. S tím, co bylo, je smířená, nic na tom nezmění. Ale co se budoucnosti týče, to se vynasnaží ze všech sil, aby se rodině žilo co nejlépe.

„Máme tyhle slepice od vás teprve pár týdnů, ale už si u nás zvykly a nesou vajíčka,“ chlubí se. „Všechny naše děti chodí do školy. Ajentin a Asfinu do druhé a sedmé třídy a malíček Yestos do školky. Děti se nemůžou dočkat, až budeme mít kuřátka,“ usmívá se Chelvarani. „Zatím vajíčka neprodáváme ani nejíme a necháváme je kvočnám vysedět. Chceme mít aspoň dvě stě slepic a pak rozjet prodej masa a vajec ve velkém,“ dělí se s námi o své plány Arulnidi a ukazuje první vajíčka, ze kterých brzy budou kuřátka. „Pak, až budeme mít spoustu slepic a celou slepičí farmu, nebudeme potřebovat dávky jídla z humanitární pomoci, na kterých jsme nyní závislí, a budeme prostě stát na vlastních nohách,“ těší se Arulnidi.

Jaro 2010, Lucie Kinkorová, Srí Lanka, Trincomalee District, zdroj www.skutecnydarek.cz

Jestli se chcete dozvědět více, navštivte e-shop na WWW.SKUTECNYDAREK.CZ.

BLAHOPŘEJEME



➤ K narozeninám

Leden Barek Jiří, Čerčany – 75 let, Kovář Miloš, Petroupim – 35 let, Krulišová Anna, Sázava – 65 let, Štunc Jaroslav, Sázava – 60 let

Únor Boháčová Marie, Soběhrdy – 87 let, Černý Bohuslav, Městečko – 65 let, Jahnová Marie, Čerčany – 55 let, Šafaříková Libuše, Praha – 40 let

Březen Bezoušková Františka, Čerčany – 90 let, Bohatová Drahuše, Soběhrdy – 65 let, Fojtů Tomáš, Bedřč – 50 let, Mottlová Alena, Čerčany – 55 let, Rousková Jiřina, Benešov – 77 let, Stolař Jaromír, Vranovská Lhota – 60 let, Zachová Jana, Petroupim – 85 let

➤ Narozeniny děti

Únor Vojta Rataj, Vysoká Lhota – 16 let

Březen Nikola Bohatová, Soběhrdy – 16 let, Kamilka Bublová, Klokočná – 7 let, Vlasta Gobyová, Teplýšovice – 16 let, Pavla Hudcová, Ondřejov – 16 let, Jakub Podroužek, Čerčany - 18 let

FS ČCE Benešov: Husova 656, 256 01 Benešov. Kazatel: farář Tomáš Trusina,
tel: 317 722 215, e-mail: benesov@evangnet.cz, www stránky: benesov.evangnet.cz.
Číslo účtu: 233563947/0300.

Kurátor Jiří Zavadil

FS ČCE Soběhrdy: Soběhrdy čp. 21, 256 01 Benešov. Kazatel farář: Petr Turecký
tel.:317 795 634; e-mail: sobehrdy@evangnet.cz, www stránky: sobehrdy.evangnet.cz.
Číslo účtu 1190782/0300.

Kurátor: Jan Rataj

FS ČCE Sedlec-Prčice: Karla Burky 150, 257 92 Sedlec-Prčice. Kazatel: jáhenka
Pavla Janděčková, , tel. 604185520,email: sedlec-prcice@evangnet.cz

Kurátor:Petr Dubský

Adresa redakce:Helena Ratajová, Vysoká Lhota 39, 257 22 Čerčany
e-mail: knihovna@cercany.cz, Sazba Marie Štolařová e-mail: marie.stolarova@centrum.cz
Vychází 4 x ročně, počet výtisků 400.

Pro členy ČCE v Benešově, Soběhrdech a Sedleci-Prčici zdarma.

Soběhrdský bratr:

*Vydává sbor ČCE v Benešově a
sbor CČE v Soběhrdech*

